

Bijdrage tot de kennis van de mycofiële fauna van het provinciaal domein «Het Leen», Eeklo, Oost-Vlaanderen

door

R. DALL'ASTA

Abstract. Contribution to the knowledge of the mycophilic fauna of the provincial domain «Het Leen», Eeklo (East-Flanders, Belgium). The mycophilic fauna of the provincial domain «Het Leen» was collected by sieving the substrate during fall 1982 and 1983. The majority of the collected species belong to the Staphylinioidea, which are excellent predators. As the fungi decay, the Staphylinioidea disappear and are replaced by Palpicornia. The Isopoda are extraordinarily numerous and permanently present. The small numbers of Collembola and Acaroidea are noteworthy.

Résumé. Contribution à la connaissance de la faune mycophile du domaine provincial «Het Leen», Eeklo (Flandre orientale). La faune mycophile du domaine provincial «Het Leen», Eeklo (Flandre orientale) a été récoltée au moyen d'un tamis à insectes en automne 1982 et 1983. On retrouve la majorité de la faune mycophile parmi les Staphylinioidea. Ce sont les prédateurs par excellence. Au fur et à mesure que le cadavre se décompose, les Staphylinioidea disparaissent et sont remplacés par les Palpicornia. Les Isopodes sont présents de façon permanente et toujours en masse. Il est curieux de remarquer la très petite quantité de Collembolés et d'Acariens.

1. Inleiding

In tegenstelling tot de vroeger gepubliceerde onderzoeken i.v.m. de insectenfauna op aas en mest (zie *Atalanta*, Gent, 1984) - de necro- en coprofauna dus - wordt bij deze studie niet naar volledigheid gestreefd; immers daarvoor biedt «Het Leen» een te bonte verscheidenheid aan zwamsoorten en vooral een te groot aantal interessante paddestoelen. Ook is de ontoegankelijkheid van het terrein verantwoordelijk voor de partiële en onregelmatige inzamelingsperiodes.

Daar waar het de bedoeling was om oorspronkelijk een vergelijkend onderzoek uit te voeren tussen de bewoners van lamellenzwammen (*Russula*, *Amanita*, *Lactarius* e.a.), boleten, bovisten en houtzwammen, bleek het dat moest worden afgestapt van deze opzet; binnen het domein zijn de houtzwammen voor een goed deel beschermd, de boleten zijn eerder zeldzaam aan te treffen in ontbonden toestand, de bovisten te eenzijdig bewoond. Vandaar dat het resultaat alle aangetroffen zwamfamilies behelst en een globaal inzicht verschaft in de mycofiële symbiose.

2. Situatie en methode

Het onderzoek gebeurde in de herfstperiodes van 1982 en 1983. De uiterste onderzoeksdata liggen tussen half september en begin november, wat niet alleen voor het aantal specimen van belang is, maar vooral voor het verschil in species.

Het inzamelen gebeurde met de insectenzeef, een alom gekend en door de entomoloog zeer gewaardeerd instrument. Het zeefsel bestaat uit zwamvles en onderliggende humus; want de humus aan en rond de zwamvoet is zeer rijk aan predatoren en overwinteraars. In een verwarmde kamer wordt vervolgens het gezeefde materiaal te drogen gehangen in het Berlese-apparaat, dat heel

vaak - liefst om het half uur - wordt onderzocht.

3. Bespreking van de resultaten

Gezien het overduidelijke kwalitatieve verschil van de fauna tijdens de inzamelingen lijkt het relevant om een uitbreiding te wijden aan elk onderzoek.

3.1. Onderzoek 1 (13 september 1982)

	myc.	occ.	pred	mf.	ff	f	vk
<i>Ligidium hypnorum</i> Cuv.	x			x	x		
<i>Oniscus asellus</i> L.	x			x		x	
<i>Trombidium holosericeum</i> L.		x		?			x
<i>Cylindroiulus silvarum</i> Mein.	x			x	x		
<i>Polydesmus complanatus</i> L.	x			?		x	
<i>Iulus londonensis</i> L.	x			?			x
<i>Psychoda</i> sp.	x			?	x		
<i>Lycoria pectoralis</i> Staeg.	x			x	x		
<i>Calliphora erythrocephala</i> L.		x		?			x
<i>Allacma fusca</i> L.	x			x		x	
<i>Orchesella flavescens</i> Bour.	x			x		x	
<i>Tomocerus longicornis</i> Müll.	x			x	x		
<i>Agathidium seminulum</i> L.	x		x				x
<i>Pardosa amentata</i> Cl.		x	x				x
<i>Diaea dorsata</i> F.		x	x				x
<i>Lithobius forficatus</i> L.		x	x				x
<i>Geophilus longicornis</i> L.		x	x				x
<i>Bolitochara lunulata</i> Payk.	x		x			x	
<i>Atheta fungi</i> Grav.	x		x	x	x		
<i>Proteinus brachypterus</i> F.	x		?	x	x		
<i>Philonthus aeneus</i> Rossi		x	x				x
<i>Falagria</i> sp.		x	x	?			x

Legende :

- myc. : mycofiel, door de lt. opgegeven als zwamminnend.
- occ. : gelegenheidsgast.
- pred. : prooidier, vleeseter (vnl. larven van Diptera).
- mf. : mycetofaag, zwamvleeseter of sporeneter.
- ff : zeer algemeen.
- f : algemeen.
- vk : komt voor, maar niet algemeen.

3.2. Onderzoek 2 (18 oktober 1983)

	myc.	occ.	pred.	mf.	ff	f	vk
<i>Porcellio scaber</i> Latr.	x			x	x		
<i>Cylindroiulus silvarum</i> Mein.	x			x	x		
<i>Lycoria pectoralis</i> Steeg	x			x	x		
<i>Sciara</i> sp.	x			x	x		
<i>Fannia</i> sp.	x			x		x	
<i>Proteinus brachypterus</i> F.	x			x	x		
<i>Proteinus macropterus</i> Gyll.	x			x			x
<i>Autalia impressa</i> Oliv.	x		x	?		x	
<i>Oxytelus rugosus</i> F.	x		x	?		x	
<i>Bolitobius trinitatus</i> Erich.	x		x	?			x
<i>Atheta fungi</i> Grav.	x		x		x		
<i>Omalium rivulare</i> Payk.	x			x	x		
<i>Tachinus subterraneus</i> L.	x		x				x
<i>Leptusa angusta</i> Aubé	x		x	?			x
<i>Philontus fimetarius</i> Gr.		x	x			x	
<i>Gyrophæna boleti</i> L.	x			x		x	
<i>Catops watsoni</i> Sp.	x		?	x		x	
<i>Cryptophagus lycoperdi</i> Hbt.	x			x	x		
<i>Strophosomus melanogram-</i> <i>mus</i> Font.							x
<i>Philoscia muscorum</i> Sc.	x			x	x		

3.3. Onderzoek 3 (4 november 1983)

	myc.	occ.	pred.	mf.	ff	f	vk
<i>Lithobius forficatus</i> L.		x	x				x
<i>Proteinus brachypterus</i> F.	x			x	x		
<i>Proteinus macropterus</i> Gyll.	x			x		x	
<i>Autalia impressa</i> Oliv.	x		x			x	
<i>Lathrimæum atrocephalum</i> Gyll.		x	?	?			x
<i>Omalium rivulare</i> Payk.	x			x	x		
<i>Atheta fungi</i> Grav.	x		x		x		
<i>Bolitochara lunulata</i> Payk.	x		x	?		x	
<i>Catops nigricans</i> Sp.	x		?	x			x
<i>Nargus velox</i> Sp.	x			x		x	
<i>Cercyon impressum</i> Str.	x			x	x		
<i>Megasternum boletophagum</i> Marsch.	x			x		x	
<i>Corticaria gibbosa</i> Hbst.		x		x			x

3.4. Besluiten

De meerderheid van de mycofiële fauna vindt men terug bij de Staphylinoida : Staphylinidae, Catopida, Liodidae. Zij zijn de predatoren bij uitstek. Een uitzondering hierop vormt de tribus der *Omalini* (Staphylinidae). Naarmate de zwam tot ontbinding komt, verdwijnen de Staphylinoida en worden vervangen door Palpicornia.

De Isopoda zijn massaal en permanent aanwezig.

Opmerkelijk is het gering aantal Collembola en Acaroidea.

4. Inventaris

Isopoda Oniscoidea

Ligidium hypnorum Cuv.
Oniscus asellus L.

Philoscia muscorum Scop.
Porcellio scaber Latr.

Myriapoda

Cylindroiulus silvarum Meinh.
Polydesmus complanatus L. (syn. *denticulatus* F.)
Iulus londonensis L.

Lithobius forficatus L.
Geophilus longicornis L.

Diptera (larvestadia !)

Psychoda : adult
Lycoria pectoralis Staeg. : larve en adult
Callipora erythrocephala L. : larve

Sciara spec. : adult
Fannia spec. : larve

Collembola

Allacma fusca L.
Orchesella flavescens Bour.

Tomocerus longicornis Müll.

Aranoidea

Pardosa amentata Cl.
Diaea dorsata F.

Trombidium holosericeum L.

Coleoptera Staphylinidae

Bolitochara lunulata Payk.
Atheta fungi Grav.
Bolitobius trinotatus Erich.
Tachinus subterraneus L.
Autalia impressa Oliv.
Leptusa angusta Aubé
Gyrophæna boleti L.
Proteinus brachypterus F.

Proteinus macropterus Gyll.
Falagria sp.
Philontus aeneus Rossi
Philontus fimetarius Gr.
Oxytelus rugosus F.
Lathrimæum atrocephalum Gyll.
Omalium rivulare Payk.

Catopidae

Catops watsoni Sp.
Catops nigricans Sp.

Nargus velox Sp.

Cryptophagidae

Cryptophagus lycoperti Hbst.

Liodidae

Agathidium seminulum L.

Curculionidae

Strophosomus melanogrammus Font.

Hydrophilidae

Cercyon impressum Str.

Megasternum boletophagum Marsh.

Lathridiidae

Corticaria gibbosa Hbst.

Noot : einde augustus werd regelmatig de prachtige *Oxyporus rufus* L. op *Russula emetica* waargenomen.

Dall'Asta R. : Zonnebloemstraat 25, B-9900 Eeklo.

Boekbespreking

Kreeb, K. : *Vegetationskunde*.

24 x 16,5 cm, 331 p., 84 afbeeldingen en 22 tabellen, Verlag Eugen Ulmer, Postfach 70 05 61, D-7000 Stuttgart 70, 1983, gebonden, DM 56,-.

Sinds het ontstaan van de plankunde in de 17e eeuw ging het belang van de onderzoekers achtereenvolgens naar de beschrijving van de planten, de systematische klassering, de vegetatietypen per klimaatszone of landstreek en de verspreiding van de soorten. Zo kwam men in het begin van de 20ste eeuw tot de oorzaak van de verscheidenheid, die men groepeerde in de planteninformatie en plantengezelschappen, gevormd door ecologische omstandigheden met wederzijdse beïnvloeding wat men nu plantensociologie noemt.

Na een uitvoerige beschrijving van deze geschiedenis komt de schrijver tot de vaststelling dat de studie van een systematische vegetatieleer vastloopt. Daarom is het niet zijn bedoeling de plantensociologie in de enge zin te behandelen zoals vroeger, maar een vegetatieleer te ontwikkelen die alle richtingen uitkan, en ook buiten Europa kan gebruikt worden.

Het is een studieboek dat alle aspecten van de vegetatieleer uit de gewone leerboeken herhaalt en dan aanvult, zodat de lezer zich niet meer moet blijven vasthouden aan bepaalde geografische zones. Naast de methodiek van de opname en de opbouw van de vegetatietypen in de onderscheiden ruimtelijke dimensies, wordt ook aan alles wat betrekking heeft tot de ecologie grote waarde gehecht. Daarbij wordt uitdrukkelijk aangetoond dat er alleen bij het samenvoegen van de factoren plant, dier, mens en standplaats van een werkelijke eenheid van het ecosysteem kan gesproken worden. Van welke aard en welke grootte is een plantengemeenschap? Bestaat zo een gemeenschap wel? Zijn ze wel scherp te begrenzen om ze naast elkaar te kunnen behandelen? Zijn